Experti prověří funkčnost turówské podzemní bariéry. Ministr Hladík dnes jednal s libereckým hejtmanem Půtou

25. 04. 2023 11:43

Podzemní bariéra patří k jednomu z nejdůležitějších bodů česko-polské Dohody a má české území ochránit před dalším úbytkem podzemní vody. Dnes se proto v Praze sešel ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL) s hejtmanem Libereckého kraje Martinem Půtou (SLK), aby ho informoval o založení expertní skupinu v čele s Českou geologickou službou (ČGS). Ta má za úkol o nových zjištěních informovat MŽP, Liberecký kraj a širokou veřejnost, a v létě uzavřít rok monitoringu a sbírání dat závěrečným zjištěním o funkčnosti bariéry bránící dalšímu odtoku podzemních vod z českého území. Hejtman Půta ministra Hladíka informoval o tom, jak Liberecký kraj investuje 35 milionů eur, které získal díky vloni v únoru podepsané Dohodě na kompenzaci škod způsobených těžbou v dole Turów, a jak jsou o procesu informováni obyvatelé v regionu. Probrali také, jak postupuje příprava a realizace jednotlivých projektů na Liberecku.

„Jsem rád, že jsme dnes založili pracovní skupinu, jejíž součástí budou největší výzkumné kapacity v oblasti hydrogeologie, které v České republice máme. Věřím tak, že dokážeme kvalitně vyhodnotit, jak funguje podzemní těsnící stěna, která je nyní je v ročním testovacím provozu. Bude to klíčová informace, která posune česko-polskou Dohodu dál,“ uvedl **ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL)** s tím, že o všech výsledcích z jednání pracovní skupiny bude ministerstvo informovat Liberecký kraj. *„Vnímám pohled některých obyvatel regionu, kteří mají dojem, že Česká republika neudělala v rámci vyjednávání s Polskem ohledně dolu Turów dost. Důvodem může být obava z toho, že náš zájem nebyl dostatečně ošetřen a že opatření k minimalizaci dalšího strhávání podzemní vody vlivem těžby z našeho území směrem do dolu nezafunguje. Potřebujeme se opřít o data, ne o strach. Jsem proto přesvědčen, že pracovní expertní skupina po analýze všech finálních výstupů nám dá jasné odpovědi podložené fakty,“* doplnil ministr.

Ministr Hladík zřizuje expertní skupinu na ověření funkčnosti podzemní bariéry

V průběhu monitorování podzemní bariéry se hodnotí dvě kritéria: její propustnost a změna hladiny podzemní vody. Data o vývoji hladiny podzemních vod dostává česká strana čtvrtletně.

Letos v létě, po ročním pilotním provozu, pošle polská strana čerstvé údaje z monitoringu a poté je posoudí pracovní skupina v čele s ČGS. Její **ředitel Zdeněk Venera** k tomu dodává: *„Z prozatímních výsledků posledních měření můžeme být v tuto chvíli mírně optimističtí. Čtyři monitorovací vrty podél bariéry směrem k našim hranicím, které Poláci doplnili na základě Dohody, hlásí vzestup hladiny o centimetry, někde až desítky centimetrů. Jakékoli změny se dějí opravdu pomalu. Ten tragický moment pro nás nastal už v 80. letech, kdy Polsko přetěžilo takzvaný poludňový zlom, což způsobilo pokles hladiny podzemní vody v těch hlubinných vrstvách o 50 centimetrů do roku 1991. Další zaklesávání pak pokračovalo až do dnešní doby.“* Právě do této kritické oblasti situovala polská strana stavbu podzemní bariéry. Vede přes místa, kam se do dolu dostávala podzemní voda v podobě takzvaných vodních výronů.

Jak bariéra po ročním testovacím provozu funguje, bude vyhodnocovat dnes založená pracovní skupina, jejíž součástí jsou:

Doc. RNDr. Jiří Bruthans, Ph.D. – Ústav hydrogeologie, inženýrské geologie a užité geofyziky, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy

prof. Ing. Rapantová Naďa, CSc. – Katedra geotechniky a podzemního stavitelství, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava

Mgr. Zdeněk Venera, Ph.D. – ředitel České geologické služby (ČGS)

Ing. Tomáš Fojtík – ředitel Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka (VÚV)

RNDr. Renáta Kadlecová – hydrogeoložka ČGS

Mgr. Ondřej Nol – hydrogeolog ČGS

Ing. Radek Vlnas - hydrolog Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ) a VÚV

RNDr. Josef Vojtěch Datel – hydrogeolog VÚV a předseda České asociace hydrogeologů

Ph.D. a Mgr. Pavel Eckhardt – hydrogeolog VÚV

Přínos Dohody pro Českou republiku a zejména Liberecký kraj

Mezivládní dohoda je nejlepším řešením, které po celou dobu jejího trvání přináší hmatatelné benefity pro lokality postižené činností dolu Turów a pro jejich obyvatele. Její součástí je kompenzace části nákladů nezbytných například pro vybudování potřebné vodovodní infrastruktury. Finanční příspěvek polské strany, kterou Česko podpisem Dohody získalo, bylo 45 milionů eur, z nich Liberecký kraj obdržel částku ve výši 35 milionů eur na zajištění náhradních zdrojů pitné vody a 10 milionů eur získalo MŽP na zajištění monitoringu dopadů těžby v dole Turów, konkrétně podzemní vody, ovzduší, hluku, světelného znečištění a pohybů terénu.

Česká republika díky Dohodě pravidelně kontroluje činnosti v dole Turów včetně monitoringu jejich vlivů. Vznikají klíčová ochranná opatření k negativních vlivů těžby na české území a české obyvatelstvo. Mezi ně patří zejména podzemní bariéra a prokázání její funkčnosti, která má zabránit odtoku podzemní vody z českého území.

Dohoda přinesla finance na kompenzace, Liberecký kraj pokračuje v jejich realizaci

Před podpisem Dohody bylo zřejmé, že v českém příhraničí existují zdroje vody, které jsou působením více faktorů najednou, mezi něž v prvé řadě patří těžba v dole Turów, kontinuální odběr pitné vody pro obyvatelstvo a klimatická změna působící hydrologické sucho, nevratně poškozeny. Právě proto byl podpis Dohody provázán s finanční kompenzací.

„Na základě Dohody jsme jako Liberecký kraj již spustili Fond malých projektů. Na konci loňského roku jsme vyhlásili první výzvu k příjmu žádostí. Obdrželi jsme jich šest s celkovými výdaji 934 tisíc eur a požadovanou podporu ve výši 358 tisíc eur. Nyní přijaté návrhy kontrolují odborníci a už chystáme druhou výzvu s alokací 500 tisíc eur, u které bude příjem žádostí pokračovat do konce letošního září. Z 35 milionů eur, které dohoda Libereckému kraji přinesla, podpoříme například projekty v oblasti ležící blíže k Hrádecku, například to bude rekonstrukce úpravny vody v Machníně, vybudování přivaděče vody z Machnína do Uhelné, zvýšení kapacity chrastavského vodojemu Svatý Ján a stavba vodovodů mezi Hrádkem nad Nisou a Václavicemi a z Chrastavy do Horního Vítkova. Z tohoto výčtu bude prvním odstartovaným projektem právě zmíněná rekonstrukce úpravny vody v Machníně, která začne v červnu letošního roku a hotová by měla být v roce 2025,“ uvedl hejtman Libereckého kraje Martin Půta.

Rozcestník informací

· MŽP kontinuálně informuje o novinkách k Dohodě a výstupech z monitoringu: https://www.mzp.cz/cz/turow

· Nejnovější monitoring odtoku vody v dole Turów České geologické služby: http://www.geology.cz/extranet/onas/aktuality/text-aktuality?id_aktu=22361

· Liberecký kraj informuje o aktualitách k Turówu: https://krajsky-urad.kraj-lbc.cz/turow

TZ ve spolupráci s MŽP